МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**ISSN 3083-6557 print**

# НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

## Проблеми модернізації України

**Випуск 1 (48), 2025**

Київ
2025

УДК 330-339; 321.7; 159.9
М58

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 28.05.2025)*

**Редакційна колегія:**
*С. В. Храпатий* (голова), д-р фіз.-мат. наук, проф.
*І. А. Семенець-Орлова,* д-р наук з держ. упр., проф.
*Я. М. Раєвська,* д-р психол. наук, проф.
*С. О. Лисенко*, д-р юрид. наук, проф.
*А. І. Федосов,* д-р мед. наук, проф.
*М. І. Зубрицький,* д-р. юрид. наук
*О. М. Гордієнко,* канд. техн. наук
*В. І. Меджебель* (*Чуєнко*), канд. юрид. наук
*Л. М. Крива*, канд. істор. наук
*І. М. Капеліста* (виконавчий редактор), канд. наук з держ. упр.
*Є. Я. Черняк*

*Матеріали подано в авторській редакції.*
*Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

**Міжрегіональна Академія управління персоналом.**
М58 Наукові праці МАУП. Проблеми модернізації України / редкол.: С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. Вип. 1 (48). Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 686 с. Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику висвітлено матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності" (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 20–22 травня 2025 р.).

Наведено тези доповідей учасників науково-практичної конференції МАУП з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

*Видається з 2001 року.*
*Періодичність: 1 раз на квартал.*
*Засновник*: *ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом".*
**УДК 330-339; 321.7; 159.9**

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2025

***В. В. Федина, М. А. Кобзенко***
*Проблема академічної доброчесності та управління етикою в освітньому середовищі* ..... *405*

***Є. Я. Черняк***
*Тарифи як важіль сили: зовнішньополітична гра США на економічному полі* *407*

***Н. Д. Пальм***
*Інтеграція культури у процес викладання іноземної мови* ..... *410*

***А. П. Сапсай***
*Вплив збройних конфліктів на гендерну рівність: міжнародні механізми захисту прав жінок у рамках SDG 5* ..... *412*

***М. Капируля***
*Європейська інтеграція як фактор стабільності та ризику для фінансових ринків України: емпіричні результати та політичні висновки* ..... *414*

## РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

***Є. А. Богданов***
*Судова практика ЄСПЛ у правовому полі України: від декларативності до обов'язковості* ..... *417*

***Р. О. Максимович***
*Роль міжнародних організацій у підтримці соціальних стандартів* ..... *420*

***О. С. Казачук***
*Психологічні основи формування суддівської компетентності в умовах розвитку правової держави* ..... *423*

***С. В. Федоров***
*Профілактика правопорушень серед молоді через правову освіту* ..... *425*

***Н. В. Герасимчук, В. І. Чуєнко***
*Міжнародно-правове регулювання статусу осіб без громадянства: виклики імплементації в національні правові системи* ..... *427*

***В. А. Дворник***
*Міжнародно-правовий режим міжнародних вод* ..... *429*

***С. Я. Лазоренко***
*Міжнародно-правові питання громадянства* ..... *431*

***А. А. Ковтун, В. І. Чуєнко***
*Міжнародне морське право: розмежування морських просторів і конфлікти* . *434*

***А. С. Слубська***
*Санкції в міжнародному праві* ..... *436*

***Д. Керімова***
*Міжнародне право в умовах гібридних конфліктів: виклики для принципу суверенітету та заборони застосування сили* ..... *438*

5. Спілкування в режимі реального часу — організація ігрових чатів або дискусій, що підвищує включеність у процес навчання.

Наприклад від простих за своєю механікою ребусів та кросвордів, і яка команда першою вирішить та й перемогла. До "Ланцюжка наслідків" — це логічна карта, що допомагає дослідити наслідки певного явища, події чи вчинку, а також пов'язані із ним дії. За допомогою "ланцюжка наслідків" можна побачити причинно-наслідковий зв'язок та зрозуміти, що навіть локальні події можуть мати глобальні наслідки і навпаки [1].

Профілактика правопорушень серед молоді вимагає інтеграції інновацій в правовій освіті, зокрема гейміфікації. Використання ігрових елементів та моніторинг інструментами на кшталт Шкали Лайкерта дозволяють відстежувати кількісні дані, та системно покращувати правову освіту.

**Джерела**


1. Правова гра "Знавці права" [Електронний ресурс]. URL: https://naurok.com.ua/pravova-gra-znavci-prava-157817.html (дата звернення: 08.05.2025).
2. Правопорушення та профілактика правопорушень серед неповнолітніх [Електронний ресурс]. URL: https://vdolynske.od.gov.ua/pravoporushennya-ta-profilaktyka-pravoporushen-sered-nepovnolitnih/ (дата звернення: 08.05.2025).
3. Указ президента України. "Про Національну програму правової освіти населення" [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001#Text (дата звернення: 08.05.2025).
4. *Yasmina Beatriz Riega-Virú, Alfonso Renato Vargas-Murillo, Ilda Nadia Monica de la Asuncion Pari-Bedoya*. Impact of Gamification on Teaching-Learning Criminal Law: A Quasi-Experimental Study with University Students [Електронний ресурс]. URL: https://www.temjournal.com/content/141/TEMJournalFebruary2025_612_619.pdf (дата звернення: 08.05.2025).



***Н. В. ГЕРАСИМЧУК***

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти групи П-9-23-Б1Пр(4.0д)-1 ПрАТ "ВНЗ "МАУП"*

***В. І. ЧУЄНКО***

*канд. юрид. наук, доц., кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права ПрАТ "ВНЗ "МАУП"*


## МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА: ВИКЛИКИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ

**Постановка проблеми.** Безгромадянство — це глобальне правове явище, яке безпосередньо зачіпає реалізацію основоположних прав і свобод людини. Особи без громадянства, не маючи юридичного зв'язку з жодною державою, стикаються з численними обмеженнями в доступі до освіти, медичних послуг, соціального захисту, а також ризикують стати жертвами дискримінації, правової та соціальної невидимості.

Попри існування міжнародно-правових актів, що регламентують статус апатридів, на практиці держави не завжди забезпечують ефективне впровадження відповідних норм. Це зумовлює актуальність дослідження як міжнародних стандартів, так і проблем їх імплементації (тобто впровадження та реалізації) в національних правових системах, зокрема в Україні.

**Мета дослідження.** Метою є аналіз міжнародно-правових механізмів захисту осіб без громадянства, виявлення основних проблем їх реалізації в національних правопорядках та формулювання практичних рекомендацій щодо вдосконалення правового статусу апатридів з урахуванням міжнародних стандартів і національного законодавства України.

**Виклад основного матеріалу.** Проблема безгромадянства набуває дедалі більшої актуальності в умовах збройних конфліктів, міграційних криз і політичної нестабільності. Відсутність громадянства позбавляє людину можливості повноцінної реалізації базових прав, таких як свобода пересування, доступ до медицини, освіти та працевлаштування.

Основним міжнародно-правовим актом, що визначає правовий статус апатридів, є **Конвенція про статус осіб без громадянства 1954 року**, яка надає визначення особи без громадянства як такої, що "не визнається громадянином жодною державою відповідно до її законодавства" [1]. Конвенція встановлює мінімальні стандарти захисту апатридів, прирівнюючи їх у певних правах до іноземців або громадян приймаючої країни.

У 1961 році була ухвалена **Конвенція про скорочення безгромадянства**, яка передбачає механізми запобігання виникненню цього статусу, зокрема через надання громадянства при народженні чи недопущення його втрати через зміну правового становища особи [2].

Також слід враховувати положення **Загальної декларації прав людини**, яка у статті 15 проголошує право кожного на громадянство та забороняє його позбавлення на дискримінаційних підставах [3].

Важливу роль відіграє **Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН)**, яке координує міжнародні зусилля зі зменшення кількості апатридів, моніторить ситуацію та надає рекомендації.

За даними УВКБ ООН, станом на 2023 рік понад **4,3 млн осіб у світі мають статус апатридів**, хоча реальна кількість значно більша через проблеми ідентифікації [4]. Найгостріша ситуація — у країнах пострадянського простору, на Близькому Сході, а також серед мігрантів без документів.

**Український контекст.** Україна ратифікувала обидві ключові Конвенції (1954 і 1961 років) і в 2021 році впровадила **процедуру визнання особи без громадянства** на підставі Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства". Це дозволило створити нормативну базу для легалізації перебування апатридів. Проте, на практиці зберігаються труднощі з доступом до адміністративних процедур, документуванням і реалізацією соціальних прав.

Особливе занепокоєння викликає ситуація ромських громад, осіб без свідоцтва про народження або інших документів, які не можуть підтвердити свій статус через прогалини в реєстраційній системі. Станом на 2023 рік офіційно зареєстровано лише кілька сотень справ про визнання апатрида, тоді як потенційно таких осіб значно більше.

**Рекомендації.**

Національні правопорядки потребують подальшого наближення до міжнародних стандартів шляхом:

- удосконалення процедур надання статусу апатрида;
- забезпечення гарантованого доступу до базових соціальних послуг (освіта, охорона здоров'я);
- заборони довільної депортації осіб без громадянства;
- запровадження механізмів ідентифікації осіб без документів.

**Висновки.**

Міжнародне право створює необхідну нормативну базу для захисту апатридів, однак вирішальним є рівень імплементації цих стандартів у національних правових системах. Без ефективної ідентифікації апатридів та їх включення до адміністративних реєстрів — надання навіть формальних прав є утрудненим. Тому особливу роль відіграє саме адміністративна практика, а не лише законодавча база.

### Джерела


1. Конвенція про статус апатридів від 28 вересня 1954 року. *ООН*. URL: https://www.un.org дата звернення: 29.04.2025).
2. Конвенція про скорочення безгромадянства від 30 серпня 1961 року. *ООН*. URL: https://www.un.org (дата звернення: 29.04.2025).
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *ООН*. URL: https://www.un.org (дата звернення: 29.04.2025).
4. UNHCR. Global Trends: Forced Displacement in 2023. Женева: UNHCR, 2024. 72 с. URL: https://www.unhcr.org (дата звернення: 29.04.2025).
5. *Войціховський А. В.* Міжнародне право: підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
6. *Глебов С. В.* Міжнародне право: навч. посіб. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2023. 312 с.
7. *Онишко О. Б.* Міжнародний захист прав людини: навч. посіб. / за ред. О. Б. Онишко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
8. *Антонович М.* Міжнародне публічне право: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 368 с.
9. *Бехруз Х. Н., Андрейченко С. С., Грушко М. В.* Міжнародне публічне право: основи теорії: навч.-метод. посіб. Одеса: Юридика, 2023. 252 с.
10. *Мицик В. В.* Правові механізми та процедури захисту прав людини у міжнародному праві. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2009. Вип. 86. Ч. І. С. 121–128.



***В. А. ДВОРНИК***

*студент 2 курсу*
*Навчально-наукового інституту права ім. Володимира Великого*
*ПрАТ "ВНЗ "МАУП"*


## МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МІЖНАРОДНИХ ВОД

Міжнародно-правовий режим міжнародних вод є однією з фундаментальних складових міжнародного права, оскільки водні ресурси мають критичне значення для забезпечення миру, безпеки та сталого розвитку. Міжнародні води охоплюють частини Світового океану та інші водні об'єкти, що не підпорядковуються юрисдикції окремої держави. Регулювання їхнього використання є необхідним для запобігання конфліктам, охорони довкілля та забезпечення свободи судноплавства.